

3rd Workshop on Qualifications and Occupational Standards
15-16 May 2014, Konjic

Zadaća radnih grupa *(Working group task)*

U skladu s predviđenom ulogom, koristeći donju listu izaberite nužne komponente standarda zanimanja za ovaj projekt) *(In accordance with the envisaged role, using the list below, choose the necessary components for occupational standard for this project)*

- **Šifra zanimanja** *(Code of the occupation)*
2145.005 (Federalni zavod za statistiku)
- **Naziv zanimanja** *(Name of the occupation)*
Inženjer prehrambene tehnologije (Federalni zavod za statistiku)
- **Veza na međunarodnu klasifikaciju** *(Link to the international classification)*
Međunarodna standardna klasifikacija prema preporuci ILO (International Labor Organization) (Odluka o klasifikaciji zanimanja "Službene novine FBiH" broj 60, 2014)
- **Nivo/razina potrebnih kvalifikacija** *(Level of necessary qualifications)*
240 ECTS
- **Opis zanimanja** *(Description of the occupation)*
 - Rad u svim pogonima prehrambene industrije (za preradu žitarica, mesa, riba, voća, povrća, ulja, masti, mlijeka itd), pri obradi otpadnih voda,
 - Rad u laboratorijima za analizu hrane i u znanstveno-istraživačkim institutima.
 - Projektovanje, vođenje, upravljanje i kontrola procesa proizvodnje
 - Kontrola sirovina i gotovih proizvoda
- **Ključni/tipični poslovi i potrebne kompetencije** *(Key tasks and necessary knowledge, skills and competence)*

RADNE AKTIVNOSTI	KOMPETENCIJE (ZNAJANJE I VJEŠTINE)
Kontrola ulazne sirovine	Uzimanje uzoraka prema radnom nalogu Određivanje fizičkih (temperatura, pH, gustina, itd.), hemijskih (relativna kiselost, sadržaj sastojaka), mikrobioloških (ukupan broj mikroorganizama, patogeni mikroorganizmi i somatske stanice) osobina
Vođenje tehnološkog procesa proizvodnje	Praćenje parametara u okviru procesa pasterizacije, separacije, homogenizacije, sterilizacije, fermentacije.
Tipizacija proizvoda	Primjeniti stehiometrijsko izračunavanje kvantitativnog sastava tipiziranog proizvoda
Kontrola procesa pakovanja i gotovih proizvoda	Kontrola kvaliteta ambalaže (procijeniti sigurnost vara, asepticnosti pakovanja) Interna kontrola kvaliteta gotovog proizvoda (uzorkovanje, analiza fizičkih, hemijskih, mikrobioloških parametara, te ocjena organoleptičkih svojstava).
Kontrola uslova skladištenja gotovih proizvoda	Kontrola kondicionih uslova higijene i sanitacije u skladu sa zakonskim propisima i standardima date proizvodnje.
Osiguranje kvaliteta	Primjeniti sisteme kvalitete ISO i HACCP.
Zaštita zdravlja i okoliša	Primjeniti zakonske propise o sigurnosti i zaštiti na radu i zaštiti okoliša

Komponente za osiguravanje kvalitete izrade standarda zanimanja *(Components for QA of OS development)*

- **Opravdanost uvođenja standarda zanimanja** *(Justification for the introduction of occupational standards)*
- **Predlagatelji standarda zanimanja i datum izrade** *(Developers and the date)*
- **Rok do kojeg se standard zanimanja koristi za razvoj kvalifikacija** *(Value of OS for qualifications standard development)*
- **Nadležna ustanova za odobravanje, te Link na odluku o upisu u Registar i stručno mišljenje sektorskog vijeća o upisu u Registar** *(Competent institution and link to the sectoral council expert opinion)*
- **Datum upisa u Registar** *(Date of entry in the Register)*

DODATNO *(Additional)*

- **Perspektive u zanimanju – nastavak obrazovanja, karijera** *(Perspective in occupation – further education, carrer)*
Drugi i treći ciklus obrazovanja, specijalizacija i usavršavanje, usvajanje novih tehnologija
- **Specifične komponente (uslovi) za osobe za posebnim potrebama**

Koje bi dodatne komponente, po Vašem mišljenju, trebalo uključiti u standard zanimanja?

(Which additional components, in your opinion, should be included in the occupational standard ?)

- .
- .

Primjer standarda zanimanja

1. Standard zanimanja: **TEHNIČAR/TEHNIČARKA ZAŠTITE ZEMLJIŠTA**

2. Nivo zahtjevnosti rada: **IV₁**

Stručne kompetencije:

- Planira, priprema i izvodi radove iz djelokruga svoga zanimanja
- Vršiti provjeru kvaliteta obavljenog posla
- Racionalno koristi energiju, materijal i vrijeme
- Posjeduje osnovnu informatičku pismenost
- Prati izvore zagađenja zemljišta
- Uzorkuje zemljište za laboratorijske analize sa mjesta izvora zagađenja
- Učestvuje u poslovima pripreme uzoraka zemljišta i rastvora za analizu
- Učestvuje u postupcima fizičkih, hemijskih i mikro-bioloških ispitivanja zemljišta
- Prati i sprovodi preventivne i zaštitne mjere za očuvanje životne sredine
- Prati i kontroliše emisiju štetnih materija u tehnološkim procesima
- Sprovodi i prati metode pravilnog odlaganja, skladištenja i reciklaže otpadnih materija
- Kontrolišu primjenu pesticida i vještačkih đubriva
- Određuje plodnost zemljišta i sadržaj zagađujućih materija
- Primjenjuje standarde kvaliteta pri radu
- Vodi dokumentaciju o radu
- Poznaje jedan strani jezik
- Primjenjuje propise zaštite na radu i zaštite životne sredine

3. Tipični poslovi u okviru zanimanja

Grupa poslova	Ključni poslovi	Vještine i znanja
Analiza, planiranje i organizacija rada	Pregledanje radne dokumentacije, određivanje postupka rada	<ul style="list-style-type: none"> - Analizira dnevne poslove i radne zadatke i priprema se za njihovu realizaciju - Preuzima radne naloge i na osnovu njih planira vrijeme potrebno za izvršenje radnih zadataka - Poznaje organizaciju radnog mjesta - Poznaje mjere zaštite životne sredine, zakonske propise i standarde iz konkretne oblasti za koju je zadužen
Priprema rada/radnog mjesta	Pripremanje radnog mjesta	<ul style="list-style-type: none"> -Zadužuje i priprema rastvore, reagense, pribor i uzorke na osnovu radnog naloga - Koristi stručnu literaturu i priručnike - Provjerava funkcionalnost opreme - Preduzima mjere sigurnosti u skladu sa propisima higijensko-tehničke zaštite - Priprema, čisti i održava laboratorijsko posudje, aparate, uređaje, pribor i radni prostor - Sastavlja aparature prema uputstvima - Poznaje svojstva hemikalija i reagenasa - Poznaje način rukovanja i održavanja laboratorijske opreme, aparata i uređaja - Zna opšta pravila ponašanja, mjere opreza i zaštite u hemijskoj laboratoriji
Operativni poslovi	Uzimanje uzoraka zemljišta za analizu	<ul style="list-style-type: none"> - Uzima uzorke zemljišta za analizu u skladu sa važećim standardima - Vršiti transport uzoraka zemljišta do laboratorije - Skladišti i konzervira prikupljene uzorke - Zna metode uzimanja i konzerviranja uzoraka zemljišta propisane standardom
	Pripremanje uzoraka zemljišta za analizu	<ul style="list-style-type: none"> - Priprema uzorke zemljišta za fizičko-hemijsku i mikrobiološku analizu - Čuva ostatak uzoraka zemljišta po propisima - Poznaje postupke pripreme i čuvanja uzoraka zemljišta

Grupa poslova	Ključni poslovi	Vještine i znanja
	Pripremanje rastvora	<ul style="list-style-type: none"> - Priprema rastvora različitih koncentracija - Mjeri reagense prema uputstvu za rad - Računa kvantitativni sastav rastvora - Poznae sastav i svojstva rastvora - Zna stehiometrijski proračun
	Analiziranje uzoraka zemljišta	<ul style="list-style-type: none"> - Vršiti analizu uzoraka zemljišta prema radnom nalogu - Određuje fizičke, hemijske i mikrobiološke parametre u uzorku zemljišta: pH-vrijednost, vlaga, specifična masa, poroznost, mehanički sastav, električna provodljivost, vodni kapacitet, kapilarnost, ukupan broj i vrstu mikroorganizama u uzorku zemljišta i dr, pod kontrolom stručnih lica - Određuje sadržaj opasnih i štetnih materija i utvrđuje da li su u skladu sa MDK (maksimalno dozvoljenim vrijednostima), pod kontrolom stručnog lica - Mikroskopira preparate pod različitim uvećanjima - Ispituje biološku aktivnost zemljišta - Vodi dokumentaciju analiza u skladu sa radnim nalogom - Zna karakteristike zemljišta - Poznae tehnike rada na uređajima za vršenje fizičkih, hemijskih i mikrobioloških analiza - Poznae klasične i savremene metode hemijske analize - Poznae ulogu mikroorganizama u biohemijskim procesima u zemljištu
	Sprovođenje i praćenje industrijskog procesa	<p>Prati industrijski proces preko karakterističnih veličina procesa</p> <p>Uočava i prati vrstu i količinu nastalog otpada tokom industrijskog procesa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prati korišćenje hemikalija, koje svojim opasnim i štetnim karakteristikama mogu ugroziti zemljište i zdravlje ljudi <p>Učestvuje u sastavljanju izvještaja o tretmanu i ispuštanju otpadnih materija</p> <p>Poznae tretmane obrade polutanata</p> <p>Poznae faze tehnološkog procesa, tehnološke operacije i uređaje</p> <p>Zna moguće zagađivače i njihov uticaj na kvalitet zemljišta</p>

PRIMJER STANDARD ZANIMANJA: AGROTEHNIČAR

1. Razina, ključna svrha i opis zanimanja

Razina:	
Ključna svrha:	Proizvodnja, dorada, prerada i ponuda poljoprivrednih proizvoda i proizvoda animalnog podrijetla.
Opis zanimanja: Organizira rad i radi na poljoprivrednim gospodarstvima (OPG, obrti, trgovačka društva, zadruge), u ustanovama (škole, instituti, agencije) u području proizvodnje, dorade, prerade i tržišta proizvoda biljnog i animalnog podrijetla (stočarstvo, ribarstvo i pčelarstvo). Poslove može obavljati samostalno ili kao zaposlenik. Radno vrijeme se prilagođava tehnološkim procesima i vremenskim uvjetima. U radu je obvezno korištenje zaštitne odjeće i obučje.	

2. Grupa poslova, ključni poslovi i aktivnosti

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
Analiza, planiranje i organizacija rada	<ul style="list-style-type: none"> analiziranje proizvodnih resursa (materijalni, ljudski), potreba tržišta rada i mogućih izvora financiranja 	<ul style="list-style-type: none"> analizirati dokumente i baze podataka i primijeniti ih u tehnološkim procesima analizirati dokumentaciju o potrebama i načinima nabave repromaterijala i prodaje gotovih proizvoda pratiti informacije o dostupnosti izvora financiranja
	<ul style="list-style-type: none"> kratkoročno i dugoročno planiranje proizvodnje sukladno zakonodavnom okviru 	<ul style="list-style-type: none"> izraditi dugoročni plan rada, pri tome poštujući važeće zakone u području izraditi kratkoročni plan rada, pri tome poštujući važeće zakone u području (godišnji, kvartalni, mjesečni, tjedni i dnevni)
	<ul style="list-style-type: none"> organiziranje rada 	<ul style="list-style-type: none"> analizirati radne zadatke koje je potrebno obaviti utvrditi resurse za obavljanje radnih zadataka nadzirati obavljanje radnih zadataka
Priprema radnog mjesta	<ul style="list-style-type: none"> pripremanje za provedbu rada 	<ul style="list-style-type: none"> primjenjivati pravila osobne higijene, higijene prostora i radnog okoliša upotrebljavati propisanu zaštitnu radnu odjeću i obuću

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utvrđivanje trenutnog stanja proizvodnje i specifičnosti radnog mjesta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utvrditi stanje proizvodnje ▪ provjeriti kritične točke proizvodnje ▪ ustanoviti prioritete u proizvodnom procesu
Operativni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pripremanje za uzgoj i proizvodnju 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzimati i otpremati uzorak tla na analizu prema dogovorenom protokolu ▪ uzorkovati druge proizvode (repromaterijale i sirovine)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pripremanje i kontroliranje radnih strojeva, opreme i alata za provedbu proizvodnih procesa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odabrati strojeve, opremu i alate i provjeriti ispravnosti istih ▪ podesiti strojeve, opremu i alate za proizvodne procese
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provođenje tehnoloških procesa u biljnoj proizvodnji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provesti osnovnu obradu tla ▪ provesti dopunsku obradu tla ▪ provoditi sjetvu i/ili sadnju ▪ provoditi mjere njege ▪ uočiti i prepoznati promjene na biljkama ▪ provesti potrebne mjere ▪ odrediti vrijeme i organizirati žetvu i/ili berbu proizvoda ▪ provesti žetvu i/ili berbu proizvoda

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provođenje tehnoloških procesa u animalnoj proizvodnji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pripremati hranu za životinje ▪ distribuirati hranu na gospodarstvu ▪ hraniti životinje ▪ održavati higijenu prostora i životinja ▪ pratiti sve promjene i odstupanja u izgledu i ponašanju životinja ▪ provesti potrebne mjere ▪ provoditi tehnološke procese u uzgoju životinja i ribarstvu ▪ provoditi tehnološke procese u proizvodnji proizvoda animalnog podrijetla ▪ provoditi uzorkovanje poluproizvoda i gotovih proizvoda ▪ provoditi tehnološke procese u zbrinjavanju otpada animalnog podrijetla

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ završavanje poslova u biljnoj i animalnoj proizvodnji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pripremiti skladišni prostor ▪ provoditi doradu i uskladištiti proizvode ▪ kontrolirati uskladištene proizvode ▪ provoditi manipulaciju i transport proizvoda ▪ provoditi primarnu preradu proizvoda (mljevenje, vinifikacija, sirenje mlijeka, izlov ribe i sl.)
Administrativni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vođenje evidencije poslovnih aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ voditi evidenciju o radu (dolazak i odlazak s radnog mjesta) sukladno zakonskim propisima ▪ pripremiti izvještaj o aktivnostima ▪ voditi knjigu proizvodnje i potrebne upisnike i registre, koristeći računalne tehnike
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vođenje materijalnog i osnovnog knjigovodstva 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pratiti stanje zaliha i potreba repromaterijala i gotovih proizvoda ▪ evidentirati poslovne aktivnosti u knjigu ulaznih i izlaznih računa

Grupa poslova	Actual Size Ključni poslovi	Aktivnosti
Komerrijalni poslovi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sudjelovanje i provođenje marketinških aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ istražiti ponudu, potražnju i cijene repromaterijala, proizvoda i usluga ▪ uspoređivati i utvrđivati specifičnosti prodaje proizvoda biljnog i animalnog podrijetla ▪ pripremiti promidžbu proizvoda ▪ realizirati prodaju proizvoda i usluga različitim kanalima i tehnikama prodaje
Komunikacija i suradnja s drugima	<ul style="list-style-type: none"> ▪ razvijanje komunikacije sa suradnicima i/ili klijentima i drugim dionicima u poslovnom procesu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sudjelovati na sastancima tima radi planiranja aktivnosti ▪ voditi osnovnu komunikaciju na jednom od stranih jezika ▪ prilagođavati komunikacijski stil sugovorniku pri rješavanju problema i provedbi pojedinih naloga ▪ komunicirati sa suradnicima, predstavnicima drugih institucija usmeno ili pisanim putem korištenjem dostupnih tehnologija

Grupa poslova	Ključni poslovi	Aktivnosti
Osiguranje kvalitete	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izvršavanje poslova sukladno važećim standardima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provjeriti kvalitetu robe i/ili usluge prema važećim propisima i standardima ▪ provjeriti je li proizvod izrađen u skladu sa specifikacijama ▪ primijeniti sustave kvalitete (ISO, HACCP, GLOBALGAP) ▪ primijeniti mjere kad standardi kvalitete nisu postignuti
Zaštita zdravlja i okoliša	<ul style="list-style-type: none"> ▪ provođenje zaštite zdravlja na radu i na radnom mjestu sukladno važećim propisima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koristiti opremu na ispravan način ▪ osposobiti suradnike za ispravno korištenje opreme i materijala ▪ primijeniti procedure radi zaštite zdravlja od opasnih tvari
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vođenje brige o zaštiti okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ primijeniti zakonske propise o sigurnosti i zaštiti na radu, zaštiti okoliša i zaštiti od požara te drugim standardima ▪ poštivati načela dobre poljoprivredne prakse

3. Uobičajeni/poželjni stavovi i obrasci ponašanja

Agrotehničar treba imati dobro razvijene psiho-motoričke sposobnosti; spretnost ruku, vid, opip, sluh i okus. Treba imati razvijene higijenske navike, ekološku osviještenost, osjećaj za estetiku, razvijene prezentacijske i komunikacijske vještine u prikazivanju proizvoda i usluga, inicijativnost i samostalnost u donošenju odluka, odgovornost pri organizaciji, sklonost timskom radu, pripremi i provođenju tehnoloških procesa/zadataka, poduzetničke vještine, cjeloživotno učenje, praćenje novih tehnologija.

4. Ostale informacije

4.1. Zakonska regulativa povezana sa zanimanjem

- Zakon o poljoprivredi (NN 152/08, 25/09, 149/09 153/09, 21/10, 39/11, 63/11 i 120/12)
- Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10)
- Zakon o zaštiti bilja (NN 10/94 i 117/03)
- Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (NN 70/05 i 124/10)
- Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 92/10)
- Zakon o stočarstvu (NN 70/97, 36/98, 151/03 i 132/06)
- Zakon o hrani (NN 46/07 i 55/11)
- Zakon o vinu (NN 96/03, 25/09 i 55/11)
- Zakon o morskom ribarstvu (NN 56/10 i 55/11)
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu (NN 106/01, 174/04 i 10/05)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 139/08 i 70/05)
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 152/08)
- Zakon o veterinarstvu (NN 41/07 i 55/11)
- Zakon o trgovini (NN 87/08, 96/08, 116/08, 76/09 i 114/11)
- Zakon o obrtu (NN 73/93, 90/96, 102/98, 64/01, 71/01, 68/07, 79/07 i 40/10)
- Zakon o otpadu (NN 178/04)
- Zakon o platnom prometu (NN 133/09 i 136/12)
- Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 47/95 i 76/07)
- Zakon o posebnim porezima (NN 137/97, 105/99, 55/00, 127/00, 107/01, 136/02, 44/03, 95/04, 94/09, 21/10 i 78/12)
- ostala pozitivna zakonska regulativa.

- cvječar
- voćar, vinogradar i vinar
- pekar
- mesar
- mlinar
- trgovac
- nutricionist
- botaničar
- prehrambeni tehničar
- veterinarski tehničar

4.4. Zdravstveni rizici u zanimanju

- rad na otvorenim i u zatvorenim prostorima (staja, plastenici, staklenici, podrumi, hladnjače, sušare, silosi, marikultura, akvakultura, pašnjaci)
- izloženost ekstremnim i specifičnim vremenskim uvjetima
- izloženost buci motora i prašini
- rukovanje strojevima na pogrešan način može izazvati tjelesna oštećenja
- nepravilna primjena sredstava za zaštitu bilja predstavlja zdravstveni rizik
- nepravilno korištenje zaštitne opreme.
- nepoštivanje Zakona o zaštiti na radu
- neodgovarajuće pristupanje i ponašanje prema životinjama i opasnost od zoonoza i alergijskih reakcija

4.5. Tipično radno okruženje i uvjeti rada

Radi vani na otvorenom, u bučnom, vlažnom, prašnjavom okruženju često izložen ekstremnim temperaturama i zatvorenom prostoru sa specifičnom i promjenjivom mikroklimom. U sezoni radi 7 dana u tjednu, a radi i noću. U stočarstvu radi u višesmjenskom radu te dežurstvima i to ovisno o zahtjevima radnog mjesta. Dolazi u neposredni kontakt sa životinjama. Rukuje opremom s pokretnim dijelovima za koju je potrebno stručno osposobljavanje te poznavanje rada na računaru. Dolazi u kontakt s opasnim i otrovnim tvarima (pesticidi, gnojivo). Obavezno je odijevanje zaštitne radne odjeće i obuće i ostalih sredstava osobne zaštite.

opasnim i otrovnim tvarima (pesticidi, gnojivo). Obavezno je odijevanje zaštitne radne odjeće i obuće i ostalih sredstava osobne zaštite.

4.2. Perspektive u zanimanju – nastavak obrazovanja, karijera

Agrotehničar može u okviru svog zanimanja napredovati u položajna zvanja:

- rad u javnim ustanovama; tehnički suradnik u odjelu, tehnički suradnik kontrolor, tehnički suradnik vozač-kontrolor, tehnički suradnik matičar u stočarstvu, tehnički suradnik za pripremu ambalaže, tehnički suradnik za prijem i identifikaciju uzoraka, laborant za kontrolu stočne hrane i animalnih proizvoda
- samozapošljavanje u sustavu OPG-a, poduzeća, obrta i zadruga koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom i proizvodnjom proizvoda prerađevina hrane i dodataka hrani poljoprivrednog podrijetla
- rad u veletrgovinama, trgovinama i specijaliziranim prodavaonicama za poljoprivredne proizvode i hranu
- rad u poljoprivrednim ljekarnama
- rad u kemijskoj industriji gnojiva i zaštitnih sredstava
- rad na stočarskim farmama (govedarske, svinjogojske, peradarske, ovčarske, kozarske, ribnjacima, mrjestilištima, ergele)
- rad na velikim ratarskim, voćarskim, vinogradarskim i vinarskim gospodarstvima kao tehničari u proizvodnji (traktoristi, kombajneri, rad u sušari, hladnjačama, internim laboratorijima)
- rad na linijama za preradu poljoprivrednih proizvoda
- rad na doradi proizvoda poljoprivrednog podrijetla (skladištima, silosima, vinogradima, voćnjacima, ljekovitog aromatičnog i začinskog bilja i proizvoda animalnog podrijetla)
- rad u pčelinjacima, vinskim podrumima, vrtlarijama, vrtnim centrima i vinotekama, plastenicima
- rad na agroturističkim gospodarstvima kao uposlenik ili voditelj
- rad u školama kao suradnici u nastavi, na pokušalištima fakulteta kao tehničari
- nadaren poslovnim duhom, kreativan, spreman preuzeti rizik agrotehničar može osnovati i voditi vlastitu tvrtku, rad OPG-a i sl.
- mogućnost stjecanja kvalifikacije više razine na visokoškolskim ustanovama i fakultetima.

4.3. Zanimanja s kojima se često i usko surađuje

- agronom
- veterinar
- djelatnik lokalne samouprave
- poljoprivredni savjetnik
- tržišni agent
- inspekcijske službe
- savjetodavne službe
- mehaničar poljoprivredne mehanizacije
- poljoprivredni tehničar fitofarmaceut
- poljoprivredni tehničar vrtlar
- agroturistički tehničar